

**Všeobecné metodické usmernenie Úradu pre verejné obstarávanie k aplikácii  
§ 18 ods. 1 písm. c) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení  
niektorých zákonov<sup>1</sup>**

## **A. Úvod**

A.1 Na základe súčasných mimoriadnych udalostí, ktorými sú

- situácia vyvolaná ochorením COVID-19,
- situácia vyvolaná vojnovým konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou,
- v nadväznosti na vyššie uvedené aj aktuálny (nestabilný / negatívny) cenový vývoj na trhoch s niektorými komoditami,

smerujú na úrad požiadavky na usmernenie k možnosti zmeny zmlúv, ktoré sú výsledkom verejného obstarávania podľa § 18 zákona o verejnom obstarávaní (ďalej aj ako „ZVO“), konkrétnejšie k možnosti zmeny zmlúv podľa ust. § 18 ods. 1 písm. c) ZVO.

A.2 Podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO, zmluvu, rámcovú dohodu alebo koncesnú zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak potreba zmeny vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať a zmenou sa nemení charakter zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

A.3 Požiadavky k možnosti zmeny zmlúv, ktoré sú výsledkom verejného obstarávania podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO smerujú predovšetkým k možnosti

- a) navýšenia hodnoty plnenia,
- b) predĺženia lehoty plnenia,
- c) zmeny (úpravy) v predmete plnenia.

## **B. Skúmané okolnosti**

B.1 Okolnosti, ktoré sú predmetom posúdenia v tomto dokumente vo vzťahu k príslušným procesom verejného obstarávania, sú:

- **situácia vyvolaná ochorením COVID-19,**
- **situácia vyvolaná vojnovým konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou,**
- **a v nadväznosti na vyššie uvedené aj aktuálny (nestabilný / negatívny) cenový vývoj na trhoch s niektorými komoditami.**

---

<sup>1</sup> Všeobecné metodické usmernenie bolo neformálne konzultované s DG GROW Európskej komisie. Konzultácia s DG GROW Európskej komisie sa vzťahuje na posúdenie smernice 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES a smernice 2014/25/EÚ o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES. Závazný výklad práva EÚ podáva Súdny dvor EÚ.

B.2 **Šírenie koronavírusu SARS-CoV-2** je od roku 2019 pokračujúca globálna epidémia ochorenia COVID-19, ktorú spôsobuje akútny respiračný syndróm (SARS-CoV-2) a Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila vo vzťahu k tomuto ochoreniu pandémie dňa 11. marca 2020.<sup>2</sup>

Dňa 01. apríla 2020 vydala Európska komisia Usmernenie k využívaniu rámca pre verejné obstarávanie počas núdzovej situácie súvisiacej s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 2020/C 108 I/01, ktoré sa ťažiskovo zameriava na obstarávanie v mimoriadne naliehavých prípadoch, ktoré verejným obstarávateľom v prípade potreby umožní nakupovať pre prípad, akým je **kríza spôsobená ochorením COVID-19, ktorá podľa tohto usmernenia predstavuje mimoriadne naliehavú a nepredvídateľnú situáciu.**<sup>3</sup>

B.3 Dňa 02. marca 2022 prijalo Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov rezolúciu č. ES 11/1,<sup>4</sup> ktorou o.i.:

- **odsúdilo** vyhlásenie vojenskej operácie zo strany Ruskej federácie na Ukrajinu,
- konštatovalo, že **vojenské operácie Ruskej federácie na suverénom území Ukrajiny sú v takom rozsahu, aký medzinárodné spoločenstvo v Európe nezažilo už desaťročia,**
- vyjadrilo znepokojenie nad potenciálnym **vplyvom konfliktu** na celosvetové zvýšenie neistoty a zníženie bezpečnosti **v dodávateľských (potravinových) a energetických reťazcoch.**

B.4 Európska únia vydala niekoľko dokumentov, ktorých predmetom sú opatrenia EÚ prijaté v rámci solidarity s Ukrajinou - opatrenia pomoci Ukrajinu, ako aj súvisiace reštriktívne opatrenia.<sup>5</sup>

Zároveň, podľa súčasných informácií, Európska komisia prostredníctvom svojich útvarov (vrátane Generálneho riaditeľstva pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP), vykonáva prebiehajúce činnosti zamerané o.i. na:<sup>6</sup>

- **hľadanie riešení pre kritické dodávky surovinových a priemyselných vstupov,**
- zníženie závislosti od ruského plynu a urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje,
- dostupnosť a cenová prístupnosť hnojív,
- urýchlenie procesov verejného obstarávania na podporu utečencov; vylúčenie Ruska a Bieloruska z týchto procesov,
- podpora exportu, financovanie obchodu a investičné záruky.

B.5 Dňa 31. júla 2014 bolo vydané **nariadenie Rady (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine** (aktuálne v znení nariadenia Rady (EÚ) 2022/576 z 8. apríla 2022, ktorým sa mení

---

<sup>2</sup> 11 March 2020 - Deeply concerned both by the alarming levels of spread and severity, and by the alarming levels of inaction, WHO made the assessment that COVID-19 can be characterized as a pandemic. (<https://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19>)

<sup>3</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1585754511166&uri=CELEX:52020XC0401%2805%29>

<sup>4</sup> <https://www.un.org/en/ga/sessions/emergency11th.shtml>

<sup>5</sup> <https://eur-lex.europa.eu/content/news/eu-measures-solidarity-ukraine.html?locale=sk>

<sup>6</sup> [https://ec.europa.eu/growth/support-actions-ukraine\\_sk](https://ec.europa.eu/growth/support-actions-ukraine_sk)

nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine).<sup>7</sup>

#### B.6 Podľa dokumentu **Ekonomický a menový vývoj - jar 2022**, vydaného **Národnou bankou Slovenska**:<sup>8</sup>

- problémy v globálnych logistických kanáloch po krátkodobom poľavení na prelome rokov 2021 a 2022 z dôvodu konfliktu na Ukrajine opäť zosilnejú a výrazným spôsobom narušia oživenie svetovej ekonomiky po pandémie. Narušený nebude iba celosvetový transportný trh, no i výroba, čo spôsobí dodatočné výpadky komponentov;
- vojna na Ukrajine predstavuje nový šok pre globálnu ekonomiku, ktorá sa ešte plne nezotavila z pandémie. Charakterom je šok podobný: tlačí ceny hore a zároveň tlmí ekonomickú aktivitu;
- poklesla globálna ponuka komodít, ktoré predstavujú podstatný vstup pre mnohé odvetvia hospodárstva. Premietlo sa to do výrazného nárastu cien na komoditných trhoch;
- globálne inflačné tlaky sa ešte zvýšia. Rusko a Ukrajina patria medzi krajiny, ktoré vyvážajú množstvo komodít. Obmedzenie dostupnosti týchto produktov zrejme zvýši tlak na globálne ceny. Zrýchlenie inflácie vo svete spojené s dosahmi vojny ovplyvní reálne príjmy a bude tmiť spotrebiteľský dopyt;
- inflácia by mala zostať v tomto roku tesne pod 8 %, v ďalšom roku sa odhaduje v scenároch s vojnou jej zrýchlenie na 10 až 14 %. Inflačný výhľad je spojený s veľkou neistotou, ktorú vytvárajú komoditné trhy. V uplynulom období výrazne narástli trhové ceny plynu, čo by sa malo prejaviť v regulovaných cenách od januára budúceho roku. Okrem toho pravdepodobne príde k nedostatku niektorých komodít a zvýši sa tlak na ceny potravín. Nadmerne rastúce ceny vstupov sa prenesú aj do cien iných tovarov a služieb.

#### B.7 Podľa súčasných informácií **Štatistického úradu Slovenskej republiky**:<sup>9</sup>

- medziročný rast cien v januári 2022 dosiahol najvyššiu mesačnú hodnotu inflácie v SR za viac ako sedemnásť rokov (od júla 2004);
- medzimesačne aj medziročne hýbali cenami najdôležitejšie položky spotrebného koša slovenských domácností, a to rastúce ceny potravín o viac ako 8 %, bývanie a energií, palív o 12,6 %. Január však pohl celým spotrebným košom

<sup>7</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220413>

<sup>8</sup> [https://www.nbs.sk/img/Documents/Publikacie/ekonomicky\\_menovyy\\_vyvoj/2022/protected/emv\\_jar-2022.pdf](https://www.nbs.sk/img/Documents/Publikacie/ekonomicky_menovyy_vyvoj/2022/protected/emv_jar-2022.pdf)

<sup>9</sup> [https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/inf\\_sprava\\_detail/a232e7f7-58f5-4bf7-a913-35d39bd6a3b9/tut/p/z1/tVJNc4IwFPwtPXCEPAkY6C061o-qU7VWzaUTNAhVCEIKtb--odOLM\\_Wjh-aS9Z2Zd3azQQwtEUt5GW-5imXK93pfsebrhPS9VqtBAVpDDP3B42zcaz\\_Y3bmLFqcAbzttQP-ZPnWnA6cBjovYZf4LYoitU5WpCK1kUPDILHZmnlYm3ykD9CDzRLspU2EWwC7LowFlldRO39zGtiAhMV0vdE0n0BP3G9jE7gb7wabJceDX8tk63qDVTejFtbx1HDhzKGG--4a0u7TnkCGAN-y60Ke9-dSfYAwU\\_wAuaKy0B3LWQ4OgRRmLCs3T-mX2aPbHiD1Ag2ut6NrtfNQebbUyV1Hdh0TLm-Q1NX47HBjVtcpUiQ-Flv\\_Rq84QB4IVrRMLLOIRwIR4ju34TRfj2gVNA-zpALkIRS5y6z3X3zSKivuDTCgqjprK-V2L6y1TAz4jRLJQrs\\_RaIsmScePpq7cNTBDguO-HMoFvTuCxcJrTs!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/](https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/inf_sprava_detail/a232e7f7-58f5-4bf7-a913-35d39bd6a3b9/tut/p/z1/tVJNc4IwFPwtPXCEPAkY6C061o-qU7VWzaUTNAhVCEIKtb--odOLM_Wjh-aS9Z2Zd3azQQwtEUt5GW-5imXK93pfsebrhPS9VqtBAVpDDP3B42zcaz_Y3bmLFqcAbzttQP-ZPnWnA6cBjovYZf4LYoitU5WpCK1kUPDILHZmnlYm3ykD9CDzRLspU2EWwC7LowFlldRO39zGtiAhMV0vdE0n0BP3G9jE7gb7wabJceDX8tk63qDVTejFtbx1HDhzKGG--4a0u7TnkCGAN-y60Ke9-dSfYAwU_wAuaKy0B3LWQ4OgRRmLCs3T-mX2aPbHiD1Ag2ut6NrtfNQebbUyV1Hdh0TLm-Q1NX47HBjVtcpUiQ-Flv_Rq84QB4IVrRMLLOIRwIR4ju34TRfj2gVNA-zpALkIRS5y6z3X3zSKivuDTCgqjprK-V2L6y1TAz4jRLJQrs_RaIsmScePpq7cNTBDguO-HMoFvTuCxcJrTs!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/)

a zvyšovanie sa prejavilo pri mnohých službách a tovaroch - infláciu medziročne najvýraznejšie podporil rast cien potravín o 8,1 %, čo je najvyššia hodnota od septembra 2008,

Zároveň, príslušné štatistické údaje je možné sledovať prostredníctvom určeného rozhrania webového sídla štatistického úradu.<sup>10</sup>

#### B.8 Podľa súčasných vyjadrení **Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky**:<sup>11</sup>

- dôsledky vojny na Ukrajine ovplyvnia aj dodávateľské reťazce,
- mnohé firmy budú musieť zásadným spôsobom zmeniť svoje dodávateľské reťazce - či už dodávali alebo odoberali komodity z Ukrajiny, Bieloruska či Ruska, alebo niektoré komodity či produkty dopravovali cez územie týchto krajín,
- vzhľadom na túto situáciu robia firmy prispôbenie svojho biznis modelu,
- logistika sa predraží - do budúcnosti bude pre firmy výhodnejšie hľadať miestne riešenia.

#### B.9 Skúmané okolnosti, t.j.

- situácia vyvolaná ochorením COVID-19,
- situácia vyvolaná vojnovým konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou,
- v nadväznosti na vyššie uvedené situácie aj aktuálny (nestabilný / negatívny) cenový vývoj na trhoch,

zasahujúce v celosvetovom meradle mnohé oblasti života, vrátane oblastí súvisiacich s procesmi verejného obstarávania, tak jednotlivo alebo vo vzájomnej súvislosti svojim rozsahom, naliehavosťou a/alebo nepredvídateľnosťou môžu byť spôsobilé prívodiť situáciu, ktorá vykazuje znaky **tzv. VUCA prostredia** (označenie s pôvodom v terminológii silových zložiek), **ktorého atribútmi sú najmä nestálosť** (volatility), **neistota** (uncertainty), **komplexnosť** (complexity) a **nejednoznačnosť** (ambiguity).<sup>12</sup>

B.10 Podľa § 3 ods. 1 ZVO, zákazka na účely tohto zákona je odplatná zmluva uzavretá medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými úspešnými uchádzačmi na strane druhej, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby.

B.11 **Pokiaľ je teda v zmysle uvedených zákonných ustanovení výsledkom verejného obstarávania dvoj alebo viacstranná zmluva, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby, verejný obstarávateľ a obstarávateľ by mal postupovať tak, aby prijal a vykonal opatrenia potrebné na zabezpečenie primeraného a včasného plnenia svojich úloh a tak v maximálnej možnej miere predišiel alebo sa pripravil na vznik situácie, ktorá by mohla vyžadovať zmenu zmluvy počas jej trvania, aby tak bola naplnená základná zásada zmluvného práva, podľa ktorej je potrebné uzavreté zmluvy dodržiavať (*pacta sunt servanda*).**<sup>13</sup>

<sup>10</sup> <http://datacube.statistics.sk/#!/folder/sk/1000869>

<sup>11</sup> [http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=.%2F.%2FInput\\_text%2Fonline%2F22%2F04%2F20220422\\_1114441.dat.1%40Fondy&QueryText=%28oravec%29](http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=.%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F22%2F04%2F20220422_1114441.dat.1%40Fondy&QueryText=%28oravec%29)

<sup>12</sup> vid' napr. <https://usawc.libanswers.com/faq/84869>

<sup>13</sup> Platná zmluva je rovnako a bezpodmienečne záväzná pre obe strany a túto záväznosť stratí len spôsobom vyplývajúcim zo zmluvy alebo zo zákona. Ide o dôsledok vyplývajúci zo zásady „pacta sunt servanda“, ktorá je jednou z hlavných zásad

B.12 Odklonenie od zásady *pacta sunt servanda* môže v zmysle doktríny podstatnej zmeny pomerov (zásada *rebus sic stantibus*) predstavovať skutočnosť, ak nastane nepredvídateľná zmena okolností za ktorých bola pôvodná zmluva uzatváraná, ktorá naruší rovnováhu medzi účastníkmi právneho vzťahu v takom rozsahu, že splnenie zmluvných záväzkov môže viesť k nespravodlivosti,<sup>14</sup> pričom, ako je uvedené vyššie, skúmané okolnosti môžu takúto skutočnosť predstavovať – na takýto záver je však o.i. nevyhnutné ďalšie skúmanie, riadne zdokumentovanie takéhoto skúmania, preukázanie príčinnej súvislosti, celkové unesenie dôkazného bremena postupovania s odbornou starostlivosťou.

## C. Doterajšia metodická a rozhodovacia činnosť

C.1 V súvislosti s posudzovanou problematikou úrad v priebehu rokov 2021 a 2022 vydal niekoľko metodických usmernení, napr.

- v roku 2021:

- metodické usmernenie č. 6093-5000/2021 zo dňa 13.05.2021<sup>15</sup>
- metodické usmernenie č. 7793-5000/2021 zo dňa 28.06.2021<sup>16</sup>
- metodické usmernenie č. 8389-5000/2021 zo dňa 30.07.2021<sup>17</sup>
- metodické usmernenie č. 8819-5000/2021 zo dňa 28.07.2021<sup>18</sup>
- metodické usmernenie č. 9408-5000/2021 zo dňa 16.09.2021<sup>19</sup>
- metodické usmernenie č. 10297-5000/2021 zo dňa 21.09.2021<sup>20</sup>

---

vyplývajúcej z čl. 2 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a je považovaná za najvyššiu prirodzenú právnu normu, od ktorej je odvodzované všetko právo. (viď napr. rozsudok NS SR zo dňa 17.06.2009, sp. zn. 5 M Cdo 8/2008 alebo SLÁDEK, J.: Zásada *pacta sunt servanda* a právo na splnenie. In: Štefanko, J. (ed.): Prostriedky nápravy v zmluvnom práve. [online]. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2017)

<sup>14</sup> viď napr. MARJÁK, D.: KLAUZULA REBUS SIC STANTIBUS. In: Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2012 - I. časť - Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou v dňoch 29. – 31. 3. 2012 v priestoroch ÚZ NR SR Časť-Papiernička pod záštitou dekana Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty, prof. JUDr. Pavla Kubíčka, CSc.

<sup>15</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074122?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=6093&popis=&paragraf=>

<sup>16</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074306?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=7793&popis=&paragraf=>

<sup>17</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074489?page=2&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>18</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074472?page=2&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>19</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074720?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=9408&popis=&paragraf=>

<sup>20</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z-detail/1074747?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

- metodické usmernenie č. 10340-5000/2021 zo dňa 21.09.2021<sup>21</sup>
- metodické usmernenie č. 10859-5000/2021 zo dňa 29.09.2021<sup>22</sup>
- metodické usmernenie č. 13598-5000/2021 zo dňa 23.12.2021<sup>23</sup>
- Všeobecné metodické usmernenie č. 10/2019 zo dňa 22.12.2021 k pravidlám a postupom pri zabezpečovaní dodávok energií<sup>24</sup>

- **v roku 2022:**

- metodické usmernenie č. 2891-5000/2022 zo dňa 14.01.2022<sup>25</sup>
- metodické usmernenie č. 4500-5000/2022 zo dňa 22.03.2022<sup>26</sup>
- metodické usmernenie č. 4642-5000/2022 zo dňa 15.03.2022<sup>27</sup>
- metodické usmernenie č. 4956-5000/2022 zo dňa 09.03.2022<sup>28</sup>
- metodické usmernenie č. 5698-5000/2022 zo dňa 29.03.2022<sup>29</sup>

- **Všeobecné metodické usmernenie č. 10/2019 zo dňa 24.10.2019 k zmenám zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas ich trvania**<sup>30</sup>

## C.2 Z obsahu týchto metodických usmernení vyplývajú o.i. nasledovné metodické pokyny:

- **úrad sleduje a monitoruje vzniknutú situáciu** súvisiacu s nárastom cien komodít a venuje pozornosť hodnoteniu jej možného vplyvu na prebiehajúce a ukončené verejné obstarávania. V uvedenej súvislosti sa obrátil s poukazom na vzniknutý problém aj na Európsku komisiu a dotknuté vnútroštátne orgány a inštitúcie;

<sup>21</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1074745?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=mesto+vr%C3%A1ble&popis=&paragraf=>

<sup>22</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1074792?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=klub+slovensk%C3%BDch+turistov&popis=&paragraf=>

<sup>23</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075248?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=1&organizacia=&cisloSpisu=13598&month=&year=0&text=&popis=&paragraf=>

<sup>24</sup> <https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/metodicke-usmernenia/vseobecne-metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z--51e.html?id=4284>

<sup>25</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075315?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>26</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075628?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>27</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075585?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>28</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075552?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>29</sup> <https://www.uvo.gov.sk/metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z/detail/1075650?page=1&limit=20&sort=datum&sort-dir=DESC&ext=0&organizacia=&cisloSpisu=&month=&year=0&text=%C2%A7+18&popis=&paragraf=>

<sup>30</sup> <https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/metodicke-usmernenia/vseobecne-metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z--51e.html?id=2505>

- v súčasnosti **platné znenie zákona o verejnom obstarávaní upravuje problematiku zmeny zmluvy**, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy upravuje v ustanovení § 18, ktorý predstavuje univerzálny prostriedok na posúdenie oprávnenosti vykonania zmeny zmluvy počas jej platnosti;
- **možnosť úprav zmluvy by sa mala používať mimoriadne opatrne a jej cieľom by nemalo byť obchádzanie zákona o verejnom obstarávaní a princípov rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie a transparentnosti**, na ktorých je tento zákon založený - je na každom verejnom obstarávateľovi, aby dôkladne preskúmal ustanovenia svojej zmluvy a príslušné okolnosti, ktoré vedú k potrebe úpravy zmluvy. Optimálne je predvídať eventuálne zmeny a jasne ich zahrnúť do súťažných podkladov a samotnej zmluvy;
- **základným pravidlom úpravy zmeny zmluvy je, že verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nesmie umožniť podstatnú zmenu zmluvy**, ktorá je výsledkom verejného obstarávania po dobu jej trvania bez uskutočnenia nového verejného obstarávania. Prípustné sú teda len nepodstatné zmeny a taktiež zmeny, ktoré zákon však explicitne uvádza ako osobitné dôvody (výnimky) z povinnosti uskutočniť nové verejné obstarávanie. Zároveň tak vo všeobecnosti platí, že akákoľvek iná zmena zmluvy, než zmena podľa § 18 zákona o verejnom obstarávaní je dôvodom na uplatnenie nového postupu verejného obstarávania. Zdôrazňujeme, že každú zmenu zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy je potrebné vyhodnocovať individuálne vo väzbe na obsah konkrétnej zmluvy, ako aj ostatné okolnosti prípadu. Dôkazné bremeno preukazovania oprávnenosti danej zmeny zmluvy pritom nesie verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ;
- vychádzajúc z konštantnej metodiky úradu, **zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak obsahuje jasné, presné a jednoznačné podmienky jej úpravy, vrátane úpravy ceny alebo opcie, rozsahu, povahy možných úprav a opcí a podmienok ich uplatnenia** (§ 18 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní). V zmluve však nemožno určiť takú podmienku, ktorou by sa menil charakter zmluvy. Okolnosti prípadnej úpravy zmluvy je potrebné presne a jasne zadefinovať do zmluvných podmienok a jednoznačne špecifikovať rozsah a povahu možných úprav a podmienky ich uplatnenia. Zmluvné strany by sa mali snažiť o jasnú a jednoznačnú formuláciu svojich záväzkov tak, aby sa tieto nestali neskôr predmetom sporov. Vo verejnom obstarávaní to platí o to viac, keďže ide o pomerne prísne formalizovaný proces;
- **pri posudzovaní oprávnenosti uskutočnenia zmeny zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní úrad odporúča postupovať v zmysle záverov vyslovených v metodickom usmernení č. 9408-5000/2021 a vychádzať z nasledujúcich premís:**
  - analýza príčin vzniknutej situácie
  - príčinné súvislosti so vzniknutou situáciou
  - následky vzniknutej situácie v zákazkách a potreba zmeny zmluvy (poznámka: dané metodické usmernenie sa zaoberá predovšetkým zmenou zmluvnej ceny)
  - vyhodnotenie skutočnosti, že verejný obstarávateľ vynaložil náležitú starostlivosť, resp., že bol obozretný



- **posúdenie nevyhnutnosti na odstránenie následkov;**
- **uvedené je potrebné dôkladne analyzovať a vyhodnotiť najmä v kontexte príslušného skutkového stavu;**
- v súvislosti so zmenou zmluvy je možné dať do pozornosti aj ustanovenie § 18 ods. 3 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní ohľadom zmeny zmluvy malého rozsahu, tzv. **zmeny de minimis** (odvodené z článku 72 bod 2 Smernice 2014/24/EÚ), v zmysle ktorého zmluvu, rámcovú dohodu alebo koncesnú zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania aj vtedy, ak hodnota všetkých zmien je nižšia ako finančný limit podľa § 5 ods. 2, ak ide o zmluvu a rámcovú dohodu, alebo podľa § 5 ods. 7, ak ide o koncesnú zmluvu a zároveň je nižšia ako 15% hodnoty pôvodnej zmluvy alebo rámcovej dohody, ak ide o zákazku na uskutočnenie stavebných prác;
- **každú zmenu zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy je potrebné vyhodnocovať individuálne** vo väzbe na obsah konkrétnej zmluvy, ako aj ostatné okolnosti prípadu. **Dôkazné bremeno preukazovania oprávnenosti danej zmeny zmluvy pritom nesie verejný obstarávateľ**, ten je v prípade potreby povinný preukázať jej súladnosť s pravidlami zákona o verejnom obstarávaní. Je teda plne v jeho kompetencii náležite posúdiť a rozhodnúť sa, či k dodávateľom požadovanej zmene zmluvy pristúpi;
- v súvislosti s problematikou úrad dáva do pozornosti **Všeobecné metodické usmernenie č. 10/2019 venujúce sa problematike zmeny zmluvy počas jej platnosti** zverejnené na webovom sídle úradu.<sup>31</sup>

*(bližšie pozri tieto metodické usmernenia)*

C.3 Úrad zároveň na svojom webovom sídle zverejňuje **znenie správy od Európskej komisie** (Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP) **k zmene prebiehajúcich zákaziek verejného obstarávania v kontexte krízy COVID-19**,<sup>32</sup> podľa ktorého v tejto situácii môžu byť opodstatnené úpravy verejných zákaziek na základe čl. 72 ods. 1 písm. c) smernice 2014/24/EÚ (a ekvivalentných ustanovení smerníc pojednávajúcich o zadávaní koncesií a sektorových služieb), a to od okamihu, keď sú dodržané podmienky stanovené v tomto ustanovení, konkrétne ide

- a) potreba úpravy bola vyvolaná okolnosťami, ktoré nemohol obozretný verejný obstarávateľ predvídať,
- b) úpravou sa nemení celková povaha zákazky,
- c) akékoľvek zvýšenie ceny nie je vyššie ako 50 % hodnoty pôvodnej zákazky alebo rámcovej dohody.

C.4 **Ako výstupy rozhodovacej činnosti úradu je vo vzťahu k problematike zmien zmlúv (uzatvárania dodatkov) možné uviesť nasledovné rozhodnutia:**

<sup>31</sup> <https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/metodickeusmernenia/vseobecne-metodicke-usmernenia-zakon-c-3432015-z-z--51e.html?id=2505>

<sup>32</sup> [https://www.uvo.gov.sk/extdoc/2609/Zmena\\_prebiehajucich\\_zakaziek\\_VO\\_v\\_kontexte\\_krizy\\_COVID-19](https://www.uvo.gov.sk/extdoc/2609/Zmena_prebiehajucich_zakaziek_VO_v_kontexte_krizy_COVID-19)



- rozhodnutie úradu č. 15983-6000/2019-OD/5 zo dňa 23.03.2020,<sup>33</sup>
- rozhodnutie úradu č. 14266-6000/2019-OD/6 zo dňa 21.05.2020,<sup>34</sup>
- rozhodnutie úradu č. 5634-6000/2019-OD/8 zo dňa 11.05.2020,<sup>35</sup>
- rozhodnutie úradu č. 4838-6000/2020-OD/4 zo dňa 11.06.2020,<sup>36</sup>
- rozhodnutie Rady ÚVO č. 6999-9000/2019 zo dňa 23.08.2019,<sup>37</sup>
- rozhodnutie Rady ÚVO č. 12184-9000/2021 zo dňa 22.11.2021.<sup>38</sup>

C.5 Ako výstup vnútroštátnej súdnej rozhodovacej činnosti je možné vo vzťahu k problematike mimoriadnej udalosti uviesť **rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2017, sp. zn. 5 Sžf 51/2015**, v ktorom NS SR o.i. konštatoval, že:

- vo väzbe na existenciu mimoriadnej udalosti najvyšší súd považoval za nutné uviesť, že vo všeobecnosti sú za mimoriadnu udalosť považované také situácie, ktoré sa vymykajú z ustáleného poriadku a sú nepredvídateľné;
- za mimoriadnu udalosť v zmysle zákona o verejnom obstarávaní je potrebné považovať prípady ekologických, prírodných alebo iných katastrof, resp. situácií bezprostredne ohrozujúcich život alebo zdravie ľudí alebo životné prostredie.

C.6 Ako výstupy rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ je možné vo vzťahu k problematike zmeny zmluvy uviesť nasledovné rozhodnutia:

- rozsudok vo veci C-454/06 presstext Nachrichtenagentur GmbH z 19. júna 2008,<sup>39</sup>
- rozsudok vo veci C-196/08 Acoset SpA z 15. októbra 2009,<sup>40</sup>
- rozsudok vo veci C-91/08 Wall AG z 13. apríla 2010,<sup>41</sup>
- rozsudok vo veci C-423/07 Komisia / Španielsko z 22. apríla 2010,<sup>42</sup>
- rozsudok vo veci C-221/12 Belgacom NV zo 14. novembra 2013,<sup>43</sup>
- rozsudok vo veci C-549/14 Finn Frogne A/S zo 7. septembra 2016,<sup>44</sup>
- rozsudok vo veci C-461/20 Advania Sverige AB z 3. februára 2022.<sup>45</sup>

<sup>33</sup> <https://www.uvo.gov.sk/prehľad-rozhodnuti-v-konani-o-preskumanie-ukonov-kontrolovaného-podla-zakona-c-3432015-z-z/document/7494>

<sup>34</sup> <https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohľad/kontrola/prehľad-rozhodnuti/prehľad-rozhodnuti-v-konani-o-preskumanie-ukonov-kontrolovaného-podla-zakona-c-3432015-z-z-5be.html?text=Prestavba%2Ba%2Brek%C5%A1trukcia%2Bbudovy%2BNS%2BSR%2Bna%2BKlobu%C4%8Dn%C3%ADkej%2Bulici%2B7%2C%2BBratislava&kontrolovanýNazov&voCislo&predmetZakazky&ext=0&sort&sort-dir=ASC>

<sup>35</sup> <https://www.uvo.gov.sk/prehľad-rozhodnuti-v-konani-o-preskumanie-ukonov-kontrolovaného-podla-zakona-c-3432015-z-z/document/8448>

<sup>36</sup> <https://www.uvo.gov.sk/prehľad-rozhodnuti-v-konani-o-preskumanie-ukonov-kontrolovaného-podla-zakona-c-3432015-z-z/document/8203>

<sup>37</sup> [https://www.uvo.gov.sk/app/Lists/file/row/2403/col/col\\_5](https://www.uvo.gov.sk/app/Lists/file/row/2403/col/col_5)

<sup>38</sup> [https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohľad/rada-uradu/odvolania/prehľad-rozhodnuti-podla-zakona-c-3432015-z-z-5c5.html?text=slovensk%C3%A1+spr%C3%A1va+ciest&col\\_1=&ext=0&sort=col\\_0&sort-dir=DESC&id=4228](https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohľad/rada-uradu/odvolania/prehľad-rozhodnuti-podla-zakona-c-3432015-z-z-5c5.html?text=slovensk%C3%A1+spr%C3%A1va+ciest&col_1=&ext=0&sort=col_0&sort-dir=DESC&id=4228)

<sup>39</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0454>

<sup>40</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0196>

<sup>41</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A62008CJ0091>

<sup>42</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0196>

<sup>43</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:62012CJ0221>

<sup>44</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0549>

<sup>45</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62020CN0461>

## D. Predpoklady zmeny zmluvy na základe mimoriadnych okolností

D.1 Podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO, zmluvu, rámcovú dohodu alebo koncesnú zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak potreba zmeny vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať a zmenou sa nemení charakter zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

Podľa § 18 ods. 5 ZVO, ak ide o verejného obstarávateľa, zmenou podľa odseku 1 písm. b) alebo písm. c), nemôže dôjsť k navýšeniu hodnoty plnenia o viac ako 50 % hodnoty pôvodnej zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy. Ak ide o opakované zmeny, obmedzenie podľa prvej vety sa vzťahuje na každú zmenu. Opakované zmeny zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy nie je možné vykonať s cieľom vyhnúť sa použitiu postupov podľa tohto zákona.

D.2 Predmetné zákonné ustanovenia sú transpozíciou čl. 72 ods. 1 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní,<sup>46</sup> v zmysle ktorého zmluvy a rámcové dohody možno upraviť bez nového postupu obstarávania v súlade s touto smernicou v prípade, ak sú splnené všetky podmienky:

- i) potreba úpravy bola vyvolaná okolnosťami, ktoré nemohol obozretný verejný obstarávateľ predvídať;
- ii) úpravou sa nemení celková povaha zákazky;
- iii) akékoľvek zvýšenie ceny nie je vyššie ako 50 % hodnoty pôvodnej zákazky alebo rámcovej dohody. Ak sa vykoná niekoľko úprav nasledujúcich po sebe, uvedené obmedzenie sa vzťahuje na hodnotu každej úpravy. Účelom takýchto úprav nasledujúcich po sebe nesmie byť obchádzanie tejto smernice;

D.3 Podľa odôvodnenia (recitálu) 109 smernice 2014/24/EÚ, verejní obstarávatelia môžu byť konfrontovaní s vonkajšími okolnosťami, ktoré nemohli predvídať pri zadávaní zákazky, najmä ak sa zákazka plní počas dlhého obdobia. V takomto prípade je potrebná určitá miera pružnosti na prispôbenie zákazky týmto okolnostiam bez nového postupu obstarávania. Pojem nepredvídateľných okolností sa vzťahuje na okolnosti, ktoré nebolo možné predvídať napriek primerane dôkladnej príprave pôvodného zadania zákazky verejným obstarávateľom so zreteľom na dostupné prostriedky, povahu a charakteristické znaky konkrétneho projektu, osvedčené postupy v danej oblasti a potrebu zabezpečiť zodpovedajúci súlad medzi prostriedkami vynaloženými pri príprave zadávania zákazky a jej predpokladanou hodnotou. Neplatí to však v prípadoch, keď úprava vedie k zmene celkovej povahy obstarávania, napríklad tým, že nahradí práce, tovar alebo služby, ktoré sa majú obstaráť, niečím iným, alebo zásadne zmení druh obstarávania, pretože v takejto situácii možno predpokladať hypotetický vplyv na výsledok.

D.4 Tento korekčný prístup, prezentovaný už skôr Európskou komisiou,<sup>47</sup> predstavuje aprobáciu a modifikáciu rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ, keď jednak stanovuje podmienky svojej aplikácie, a zároveň odstraňuje predchádzajúce pochybnosti v aplikácii,

<sup>46</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32014L0024>

<sup>47</sup> Green Paper On Public-Private Partnerships And Community Law On Public Contracts And Concessions - COM(2004) 327 final - Commission Of The European Communities, Brussels, 30.4.2004 (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/94a3f02f-ab6a-47ed-b6b2-7de60830625e/language-en>)

keď umožňuje zmenu zmluvy nie len na základe v zmluve vopred obsiahnutých ustanovení,<sup>48</sup> ale aj v prípade, ak takéto ustanovenia v súťažnej dokumentácii obsiahnuté nie sú.<sup>49</sup>

**D.5 Ako vyplýva z dikcie ust. § 18 ods. 1 písm. c) v spojení s ods. 5 ZVO, podmienky aplikácie takejto zmeny zmluvy sú nasledovné:**

- a) potreba zmeny vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať,
- b) zmenou sa nemení charakter zmluvy,
- c) zmenou nemôže dôjsť k navýšeniu hodnoty plnenia o viac ako 50 % hodnoty pôvodnej zmluvy.

**D.6 Prvým predpokladom zmeny zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO je skutočnosť, že potreba zmeny vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať.**

Ako uvádza odôvodnenie (recitál) 109 smernice 2014/24/EÚ, **pojem nepredvídateľných okolností** sa vzťahuje na okolnosti, ktoré nebolo možné predvídať napriek primerane dôkladnej príprave pôvodného zadania zákazky verejným obstarávateľom so zreteľom na dostupné prostriedky, povahu a charakteristické znaky konkrétneho projektu, osvedčené postupy v danej oblasti a potrebu zabezpečiť zodpovedajúci súlad medzi prostriedkami vynaloženými pri príprave zadávania zákazky a jej predpokladanou hodnotou.

**Tento pojem teda nie je na tieto účely právne definovaný uzavretým spôsobom, primárne však pôjde o prípady tzv. vyššej moci (vis maior / force majeure).<sup>50</sup>**

**D.7 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že pojem vyššia moc nemá v rôznych oblastiach uplatnenia práva Spoločenstva rovnaký obsah, pričom jeho význam sa musí stanoviť v závislosti od právneho rámca, v ktorom sa má prejavíť jeho účinok.<sup>51</sup>**

**Pojem vyššia moc sa neobmedzuje na absolútnu nemožnosť, ale je nutné ho rozšíriť aj na neobvyklé a nepredvídateľné okolnosti,** ktoré sú nezávislé od vôle hospodárskeho subjektu a ktorých dôsledkom sa nedalo zabrániť ani napriek všetkej vynaloženej náležitej starostlivosti.<sup>52</sup>

Pojem vyššia moc tak **zahŕňa objektívny prvok** týkajúci sa neobvyklých okolností, ktoré sú nezávislé od vôle dotknutého hospodárskeho subjektu, **ako aj subjektívny prvok** týkajúci sa povinnosti dotknutej osoby, aby sa zabezpečila proti následkom neobvyklej udalosti tým, že prijme primerané opatrenia bez toho, aby priniesla neprimeranú obeť.<sup>53</sup>

<sup>48</sup> porov. rozsudok vo veci C-549/14 Finn Frogne A/S, bod 28

<sup>49</sup> porov. CARANTA, R., SANCHEZ-GRAELLS, A.: EUROPEAN PUBLIC PROCUREMENT. Commentary on Directive 2014/24/EU. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2021, s. 786

<sup>50</sup> porov. CARANTA, R., SANCHEZ-GRAELLS, A.: EUROPEAN PUBLIC PROCUREMENT. Commentary on Directive 2014/24/EU. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2021, s. 786

<sup>51</sup> porov. napr. rozsudok vo veci C-314/06 Société Pipeline Méditerranée et Rhône (SPMR), bod 25 a tam uvedená judikatúra

<sup>52</sup> tamtiež, bod 23 a tam uvedená judikatúra

<sup>53</sup> tamtiež, bod 24 a tam uvedená judikatúra

D.8 Ako vyplýva z vyššie uvedeného, skúmané okolnosti, t.j.

- situácia vyvolaná ochorením COVID-19,
- situácia vyvolaná vojnovým konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou,
- v nadväznosti na uvedené situácie aj aktuálny (nestabilný / negatívny) cenový vývoj na trhoch,

zasahujúce v celosvetovom meradle mnohé oblasti života, vrátane oblastí súvisiacich s procesmi verejného obstarávania, tak jednotlivo alebo vo vzájomnej súvislosti svojim rozsahom, naliehavosťou a/alebo nepredvídateľnosťou sú spôsobilé byť vyhodnotenú ako okolnosti, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať.<sup>54</sup>

D.9 **Základné atribúty hodnotenia náležitej starostlivosti** opätovne poskytuje odôvodnenie (recitál) 109 smernice 2014/24/EÚ, konkrétne ide o nasledovné atribúty:

- **dostupné prostriedky,**
- **povaha a charakteristické znaky konkrétneho projektu,**
- **osvedčené postupy v danej oblasti,**
- **potreba zabezpečiť zodpovedajúci súlad medzi prostriedkami vynaloženými pri príprave zadávania zákazky a jej predpokladanou hodnotou.**

D.10 **Úrad má za to, že za dôležitý atribút náležitej starostlivosti verejného obstarávateľa a obstarávateľa je aj časový aspekt.**

**Z časového aspektu je nevyhnutné rozlišovať či verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ pristupuje alebo pristupoval k príslušným úkonom verejného obstarávania**

- **pred výskytom skúmanej okolnosti alebo skúmaných okolností,**
- **počas výskytu skúmanej okolnosti alebo skúmaných okolností,**
- **po výskyte, resp. pri existencii skúmanej okolnosti alebo skúmaných okolností.**

Podľa § 10 ods. 2 ZVO, príprava a zadávanie zákaziek, koncesií a súťaže návrhov vrátane ich klasifikácie podľa § 5 ods. 1 sa nesmú realizovať so zámerom nedovoleného uplatnenia výnimky z tohto zákona alebo narušenia hospodárskej súťaže bezdôvodným zvýhodnením alebo znevýhodnením určitých hospodárskych subjektov. **Verejní obstarávatelia a obstarávatelia sú povinní prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie primeraného a včasného plnenia svojich úloh,** ktoré vyplývajú z osobitných predpisov a ktoré sú zároveň v súlade s pravidlami verejného obstarávania.

**Úrad má za to, že s postupom času je tak potrebné od verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa vyžadovať vyššiu mieru náležitej starostlivosti, keďže o vplyvoch skúmaných okolností už vedieť mal a mohol.**

---

<sup>54</sup> kríza spôsobená ochorením COVID-19 explicitne predstavuje mimoriadne nalievajú a nepredvídateľnú situáciu podľa vyššie uvedeného Usmernenie k využívaniu rámca pre verejné obstarávanie počas núdzovej situácie súvisiacej s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 2020/C 108 I/01, ktoré dňa 01. apríla 2020 vydala Európska komisia; uvalenie embarga na tovar či platby po uzavretí zmluvy predstavuje prípad vyššej moci napr. podľa rozsudku Arbitration Court of the Chamber of Commerce and Industry of Budapest zo dňa 10.12.1996, sp. zn. VB 98074

**Konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu (pripravovaného alebo prebiehajúceho verejného obstarávania alebo existujúcej zmluvy) je však potrebné skúmať vždy individuálne.**

- D.11 Za rovnako dôležitý aspekt oprávnenosti postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO úrad považuje **preukázanie príčinnej súvislosti** medzi skúmanými okolnosťami (jednotlivo alebo vo vzájomnej súvislosti) na jednej strane, a potrebou zmeniť zmluvu počas jej trvania (uzatvoriť dodatok). Zároveň úrad zdôrazňuje, že v doterajšej činnosti zatiaľ nepristupoval k samotnému cenovému vývoju ako k nepredvídateľnej okolnosti, ale dôsledne sa zaoberal príčinami vzniku cenového vývoja, ktorý vyvolal potrebu zmeny zmluvy.

V právnej teórii sa vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok).

**V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu.**

**Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach.<sup>55</sup>**

- D.12 **Povinnosťou verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa je tak preukázať potrebu zmeniť zmluvu počas jej trvania (uzatvoriť dodatok) v dôsledku vplyvov skúmaných okolností.**

**Zároveň je nevyhnutné, aby došlo len k navýšeniu tých položiek, pri ktorých je nárast cien preukázaný. V prípade, ak napr. dodávateľ preukázal navýšenie cien ocele (napr. prostredníctvom burzových cien ocele), nemalo by dôjsť aj k navýšeniu cien dreva. Ak sa zmena okolností dotkla aj cien dreva, je potrebné preukázať aj túto skutočnosť. Pokiaľ sa teda nepredvídateľná zmena ceny výrazne dotkla niektorých materiálov, možno pristúpiť k adresnému preukazovaniu ich novej ceny v príčinnej súvislosti s vplyvmi skúmaných okolností.**

**Ako je uvedené vyššie, otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach.**

- D.13 **Druhým predpokladom zmeny zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO je skutočnosť, že zmenou sa nemení charakter zmluvy.**

Na základe rozhodovacej činnosti úradu je možné za zmenu, ktorá mení charakter zmluvy považovať najmä:<sup>56</sup>

- **zmenu, v dôsledku ktorej nastane obchádzanie zákona o verejnom obstarávaní alebo narušenie základných princípov verejného obstarávania, najmä princípu rovnakého zaobchádzania, princípu nediskriminácie hospodárskych subjektov a princípu transparentnosti,**

<sup>55</sup> porov. napr. R 21/1992 alebo rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. 6. 2010, sp. zn. 5 Cdo 126/2009

<sup>56</sup> porov. napr. rozhodnutie úradu č. 4838-6000/2020-OD/4 zo dňa 11.06.2020 (bod 36) alebo rozhodnutie úradu č. 14266-6000/2019-OD/6 zo dňa 21.05.2020 (bod 69)

- **zmenu právneho postavenia charakteru zákazky vzhľadom na ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní, t.j. napr. zmena zo zákazky na dodanie tovaru na zákazku na uskutočnenie stavebných prác, resp. kompletne nahradenie plnenia novým plnením iného druhu.**

V prípade zmeny povahy, charakteru zmluvy by išlo o podstatnú zmenu zmluvy, ktorá je v zmysle ZVO zmenou nedovolenou.

Podľa § 18 ods. 2 ZVO, podstatnou zmenou pôvodnej zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy sa rozumie taká zmena, ktorou sa najmä:

- a) **mení povaha alebo rozširuje rozsah pôvodnej zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy,**
- b) **doplňajú alebo menia podstatným spôsobom podmienky, ktoré by v pôvodnom postupe zadávania zákazky alebo koncesie umožnili účasť iných hospodárskych subjektov, alebo ktoré by umožnili prijať inú ponuku ako pôvodne prijatú ponuku,**
- c) **mení ekonomická rovnováha v prospech dodávateľa a spôsobom, ktorý pôvodná zmluva, rámcová dohoda alebo koncesná zmluva neupravovala alebo**
- d) **nahrádza pôvodný dodávateľ novým dodávateľom alebo pôvodný koncesionár novým koncesionárom inak, ako podľa odseku 1 písm. d).**

D.14 **Tretím predpokladom** zmeny zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO je skutočnosť, že zmenou nemôže dôjsť k navýšeniu hodnoty plnenia o viac ako 50 % hodnoty pôvodnej zmluvy.

Podľa § 18 ods. 5 ZVO, ak ide o verejného obstarávateľa, zmenou podľa odseku 1 písm. b) alebo písm. c), nemôže dôjsť k navýšeniu hodnoty plnenia o viac ako 50 % hodnoty pôvodnej zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy. Ak ide o opakované zmeny, obmedzenie podľa prvej vety sa vzťahuje na každú zmenu. **Opakované zmeny zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy nie je možné vykonať s cieľom vyhnúť sa použitiu postupov podľa tohto zákona.**

**Rozsah zmeny zmluvy musí byť adekvátny vo vzťahu k rozsahu a charakteru poskytovaného plnenia nevyhnutne potrebného na jeho dokončenie, resp. ďalšie plnenie a nepredvídateľným okolnostiam, ktoré vyvolali potrebu zmeny zmluvy. Aj keď právna úprava pri tomto druhu zmeny zmluvy povoľuje navýšenie pôvodnej zmluvnej ceny až do výšky 50 %, dôležité opätovne zdôrazniť, že takáto zmena zmluvy musí slúžiť len na to, čo je naozaj nevyhnutné.<sup>57</sup>**

D.15 Hodnota pôvodnej zmluvy je zväčša určená ako hodnota protiplnenia dohodnutá v čase uzavretia zmluvy. To znamená, ak verejný obstarávateľ uzatvorí zmluvu v hodnote 1 000 000 eur, následne zmení zmluvu tak, že sa jej hodnota zvýši na 1 100 000 eur a následne chce opäť zmeniť zmluvu, hodnotu druhej zmeny je potrebné počítať z hodnoty pôvodnej zmluvy, teda z 1 000 000 eur a nie z hodnoty zmluvy po jej prvej zmene. Výnimku z pravidla, že rozhodujúca je hodnota zmluvy v čase jej uzavretia, tvorí situácia, keď je v zmluve v súlade s § 18 ods. 1 písm. a) zákona dohodnutá indexácia ceny

---

<sup>57</sup> porov. usmernenie Európskej komisie k využívaniu rámca pre verejné obstarávanie počas núdzovej situácie súvisiacej s krízou spôsobenou ochorením COVID-19

(§ 18 ods. 6 ZVO). V takom prípade sa na určenie hodnoty zmeny zmluvy po aktualizácii hodnoty pôvodnej zmluvy na základe určeného indexu použije aktuálna hodnota zmluvy, t. j. cena, ktorá zahŕňa zvýšenú alebo zníženú hodnotu zmluvy na základe indexácie ceny. To znamená, ak verejný obstarávateľ uzatvorí zmluvu v hodnote 1 000 000 eur a zmluva obsahuje pravidlo pre indexáciu ceny, ktoré sa využije, čím sa hodnota zmluvy zvýši na 1 100 000 eur, hodnotu ďalšej zmeny je potrebné počítat' z tejto aktuálnej hodnoty, teda z hodnoty 1 100 000 eur.

Zákon pre koncesné zmluvy navyše upravuje pravidlo, podľa ktorého, ak koncesná zmluva neupravuje indexáciu ceny, na účely výpočtu hodnoty zmeny koncesnej zmluvy sa zohľadní priemerná miera inflácie dosiahnutá v predchádzajúcom kalendárnom roku potvrdená Štatistickým úradom Slovenskej republiky.

## **E. Obsah zmeny zmluvy na základe mimoriadnych okolností**

E.1 Ako je uvedené už v úvode tohto dokumentu, požiadavky adresované úradu k možnosti zmeny zmlúv, ktoré sú výsledkom verejného obstarávania podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO smerujú predovšetkým k možnosti

- a) navýšenia hodnoty plnenia,
- b) predĺženia lehoty plnenia,
- c) zmeny (úpravy) v predmete plnenia.

E.2 **Vo vzťahu k možnosti navýšenia hodnoty plnenia** (zmluvných cien), toto prichádza do úvahy len ak sa spoľahlivo preukáže, že došlo k objektívnemu navýšeniu trhových cien, pričom nemôže ísť o malé navýšenie cien, keďže s menším navýšením (ako aj znížením) cien má dodávateľ počítat' už pri uzavretí zmluvy (na fixnú cenu).

Pri uzavretí dodatku podľa 18 ods. 1 písm. c) ZVO je potrebné preukázať, že

- a) došlo k značnému a neočakávanému navýšeniu trhových cien,
- b) nepredvídateľný nárast trhových cien nastal po uzavretí zmluvy a zároveň
- c) nárast nastal po udalosti, o ktorej zmluvné strany tvrdia, že nárast cien spôsobila, a ktorú nemohli predvídať.

E.3 V zmysle záverov pracovného rokovania zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie, by verejným obstarávateľom mohli pomôcť analýzy vypracované na základe objektivizovaných ekonomických ukazovateľov, ktoré majú v najbližšom čase sprístupniť ekonomické authority zúčastnené na tomto rokovaní.

E.4 Na posúdenie oprávnenosti uzavretia dodatku má vplyv aj doterajší priebeh samotného plnenia zmluvy.

Pokiaľ bol napr. dodávateľ v omeškaní spôsobenom jeho zavinením už v čase, keď nastala okolnosť, ktorá spôsobila nárast trhových cien, tak požiadavka na navýšenie ceny nebude oprávnená, pretože takémuto dodávateľovi by poskytla nenáležitú výhodu vyplývajúcu z predchádzajúceho porušenia jeho zmluvných povinností.



- E.5 Zároveň s uvedeným súvisí potreba vyhodnotiť situáciu aj v tom zmysle, či dodávateľ nemal mať príslušné tovary/služby/práce objednané skôr, ako nastala zmena okolností, ktorej sa domáha. Napr. v prípade krátkodobej jednorazovej zmluvy by dodávateľ ťažko preukázal nárok na navýšenie ceny len z dôvodu, že po uzavretí zmluvy neodôvodnene čakal na objednanie tovarov/služieb/prác, o ktorých jednoznačne vedel, že ich bude na riadne plnenie zmluvy potrebovať. Inak by sa však posúdila táto situácia, ak by dodávateľ preukázal, že v čase po uzavretí zmluvy nebolo možné alebo vhodné ihneď objednať všetky tovary/služby/práce, resp. že ich objednal, ale bez jeho zavinenia mu neboli dodané buď vôbec, alebo za odlišných podmienok.
- E.6 V prípade dlhšie trvajúcich rámcových dohôd je potrebné vyhodnotiť, či možno od dodávateľov spravodlivo očakávať, že objedajú všetky tovary/služby/práce hneď po uzavretí rámcovej dohody - nie je bezdôvodné predpokladať, že dodávateľ v čase uzavretia rámcovej dohody nemusel vedieť, či sa rámcová dohoda vyčerpá a v akom presnom objeme (ak rámcová dohoda neobsahuje ustanovenia o minimálnom čerpaní). Uvedené môže platiť aj v prípade rámcových dohôd uzavretých s viacerými dodávateľmi, pri ktorých dodávateľ v čase jej uzavretia nemôže vedieť, či uspeje aj pri čiastkových zákazkách.
- E.7 V neposlednom rade je potrebné dohliadnuť, aby došlo k navýšeniu len tých položiek, pri ktorých je nárast cien preukázaný. Ako je už uvedené vyššie, v prípade, ak dodávateľ preukázal navýšenie cien ocele (napr. prostredníctvom burzových cien ocele), nemalo by dôjsť aj k navýšeniu cien dreva. Ak sa zmena okolností dotkla aj cien dreva, je potrebné preukázať aj túto skutočnosť. Pokiaľ sa teda nepredvídateľná zmena ceny výrazne dotkla niektorých materiálov, možno pristúpiť k adresnému preukazovaniu ich novej ceny. Najmä pri zložitejších stavebných dielach však môže byť náročné preukazovať navýšenie každého materiálu osobitne, preto prichádza do úvahy využitie objektivizovaných ekonomických ukazovateľov, predovšetkým ekonomických ukazovateľov, ktoré majú na základe pracovného rokovania zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie, v najbližšom čase sprístupniť príslušné ekonomické authority zúčastnené na tomto rokovaní.
- E.8 Časové hľadisko je potrebné zohľadniť aj v tom zmysle, že pokiaľ zmena okolností nastala počas realizácie projektu alebo počas trvania rámcovej dohody, navýšenie cien sa nemôže týkať prác/tovarov/služieb dodaných ešte pred zmenou okolností.
- E.9 **Vo vzťahu k možnosti predĺženia lehoty plnenia** sa javí ako obťažnejšie objektívne preukázanie predĺženia dodacích lehôt prostredníctvom nestranných dôkazných prostriedkov (indexy, cenníky, burza, atď.) z dôvodu deficitu nezávislých zdrojov, ktoré by vyhodnocovali / evidovali priemerné dodacie lehoty.

Verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ by však na predídanie dôvodných pochybností, či táto skutočnosť naozaj nastala, mal v rozsahu svojich možností vykonať verifikáciu / objektivizáciu takéhoto hodnotenia situácie.

- E.10 Istým spôsobom preukázania môže byť napr. dôveryhodné vyjadrenie od výrobcu alebo výrobcov, prípadne vyjadrenia dovozcu, distribútora alebo viacerých rôznych dodávateľov, ktorý potvrdia, že lehota dodania sa po tom, čo nastala nepredvídateľná udalosť, vo vzťahu k danému tovaru/materiálu značne predĺžila.

Do úvahy taktiež prichádza odborné vyjadrenie stavovských organizácií alebo záujmových združení právnických osôb.

Súčasne je relevantné analogicky aplikovať postupy vzťahujúce sa k možnosti navýšenia hodnoty plnenia (zmluvnej ceny) zmluvy (vrátane analogického aplikovania záverov pracovného rokovania s ekonomickými autoritami zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie).

**E.11 Vo vzťahu k možnosti zmeny (úpravy) v predmete plnenia** je primárne potrebné uviesť, že toto prichádza do úvahy v situácii, ak nejaký tovar/materiál/služba nie je alebo nebude v dôsledku nepredvídateľnej udalosti dostupná vôbec, prípadne len za cenu výrazne zvýšených nákladov alebo výrazného omeškania diela.

V danej situácii môže prichádzať do úvahy aj náhrada chýbajúceho tovaru/materiálu/služby iným vhodným tovarom/materiálom/službou alebo aj vypustenie takýchto položiek z realizácie diela úplne a jeho zabezpečenie iným vhodným spôsobom (napr. samostatným obstarávaním).

Aj vo vzťahu k tejto možnosti zmeny zmluvy sa javí ako obtiažnejšie objektívne preukázanie výpadku výrobku / suroviny na trhu alebo jeho prídlhé dodacie lehoty prostredníctvom nestranných dôkazných prostriedkov z dôvodu deficitu nezávislých zdrojov, ktoré by takéto skutočnosti vyhodnocovali / evidovali.

Verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ by však na predídenie dôvodných pochybností, či táto skutočnosť naozaj nastala, mal v rozsahu svojich možností vykonať verifikáciu / objektivizáciu takéhoto hodnotenia a riešenia situácie, vrátane využitia ekonomických ukazovateľov, ktoré majú na základe pracovného rokovania zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie, v najbližšom čase sprístupniť príslušné ekonomické authority zúčastnené na tomto rokovaní.

Rovnako môže byť istým spôsobom preukázania takejto skutočnosti napr. dôveryhodné vyjadrenie od výrobcu alebo výrobcov, prípadne vyjadrenia dovozcu, distribútora alebo viacerých rôznych dodávateľov.

Do úvahy taktiež prichádza odborné vyjadrenie stavovských organizácií alebo záujmových združení právnických osôb.

**E.12** V tomto prípade je zároveň potrebné osobitne dohliadnuť na to, aby sa zmenou plnenia nezmenil charakter zmluvy (viď vyššie). Pokiaľ sa však nemení účel predmetu zákazky, funkčné alebo užívacie vlastnosti predmetu zákazky alebo jeho kvalita, toto vytvára dôvodný predpoklad, že zmenou použitých materiálov by sa charakter zmluvy nemenil.

Súčasne je relevantné analogicky aplikovať postupy vzťahujúce sa k možnosti navýšenia hodnoty plnenia (zmluvnej ceny) zmluvy (vrátane analogického aplikovania záverov pracovného rokovania s ekonomickými autoritami zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie).

## F. Metodika zmeny zmluvy na základe mimoriadnych okolností

F.1 Podľa § 10 ods. 2 ZVO, verejný obstarávateľ a obstarávateľ musia dodržať princípy rovnakého zaobchádzania, princípy nediskriminácie hospodárskych subjektov, princípy transparentnosti, princípy proporcionality a princípy hospodárnosti a efektívnosti.

Podľa § 24 ods. 1 prvá a druhá veta ZVO, verejný obstarávateľ a obstarávateľ sú povinní **zdokumentovať celý priebeh verejného obstarávania s dôrazom na preskúmateľnosť rozhodnutí prijatých vo všetkých fázach verejného obstarávania**, bez ohľadu na použité prostriedky komunikácie. **Na tento účel evidujú kompletnú dokumentáciu**, ktorú uchovávajú desať rokov odo dňa odoslania oznámenia o výsledku verejného obstarávania, ak osobitný predpis neustanovuje inak; rovnopis zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy uchovávajú počas celej doby jej trvania.

F.2 V súlade s uvedenými ustanoveniami zákona o verejnom obstarávaní je tak potrebné, aby verejný obstarávateľ a obstarávateľ zrozumiteľným, zdokumentovaným a preskúmateľným spôsobom v dokumentácii evidoval podklady odôvodňujúce a/alebo preukazujúce skutočnosti pre postup podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO.

**Zároveň, všetky postupy verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa pri procese podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO musia byť vykonané a zdokumentované tak, aby bol zachovaný princípy rovnakého zaobchádzania, princípy nediskriminácie hospodárskych subjektov, princípy transparentnosti, princípy proporcionality a princípy hospodárnosti a efektívnosti.**

F.3 Úrad tak verejným obstarávateľom a obstarávateľom odporúča, aby ako súčasť dokumentácie vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu zrozumiteľným a preskúmateľným spôsobom vyhotovili písomné odôvodnenie svojho postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO, ktoré by o.i. malo obsahovať

- skutkový stav a popis rozhodných skutočností, z ktorých vyplýva potreba postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO,
- vyhodnotenie náležitej starostlivosti a príčinnej súvislosti k potrebe postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO,
- vyhodnotenie zákonnej prípustnosti takéhoto postupu,
- vyhodnotenie ekonomickej primeranosti takéhoto postupu,
- vyhodnotenie technickej (vecnej) vhodnosti takéhoto postupu.

F.4 So zreteľom na svoje potreby, princípy verejného obstarávania (§ 10 ods. 2 ZVO), zásady subsidiarity a proporcionality, by verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ mal pred postupom podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO **zvažovať možnosť, či nie je postačujúci (a zároveň odôvodnený) postup podľa § 18 ods. 3 ZVO – tzv. zmeny zmluvy *de minimis*.**<sup>58</sup>

F.5 Vo vzťahu k určovaniu finančných parametrov zmeny hodnoty plnenia je možné zvažovať primerané použitie dostupných a autentických výpočtových podkladov a mechanizmov,

---

<sup>58</sup> k tomu pozri tiež metodické usmernenie ÚVO č. 9408-5000/2021 zo dňa 16.09.2021 a Všeobecné metodické usmernenie č. 10/2019 zo dňa 24.10.2019 k zmenám zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas ich trvania

- primárne ekonomické ukazovatele k problematike, ktoré majú na základe pracovného rokovania zo dňa 29. apríla 2022 uskutočneného na pôde Úradu pre verejné obstarávanie, v najbližšom čase sprístupniť príslušné ekonomické authority zúčastnené na tomto rokovaní;
- sekundárne napr.
  - Indexy spotrebiteľských cien poskytované Štatistickým úradom Slovenskej republiky,<sup>59</sup>
  - Indexy cien stavebných prác a materiálov poskytované Štatistickým úradom Slovenskej republiky,<sup>60</sup>
  - vzorec pre výpočet valorizácie obsiahnutý v metodickom pokyne Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 6/2018 na použitie úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri výstavbe a modernizácii diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy a pri výstavbe a modernizácii železničnej infraštruktúry,<sup>61</sup>
  - Index vývoja cien Slovenskej technickej univerzity v Bratislave,<sup>62</sup>

F.6 Podľa rozhodnutia Súdneho dvoru EÚ vo veci **C-454/06 presstext Nachrichtenagentur GmbH** z 19. júna 2008, ak sa dodatok obmedzil na uplatnenie ustanovení základnej zmluvy, pokiaľ ide o **aktualizáciu ustanovenia o indexácii, odkaz na nový index cien nepredstavuje zmenu podstatných náležitostí pôvodnej zmluvy**, ktorá by mohla predstavovať nové uzavretie zmluvy - táto aktualizácia referenčného bodu je v súlade s aktualizáciou indexu cien.<sup>63</sup>

F.7 Vo vzťahu k hospodárnosti a efektívnosti je potrebné uviesť, že okrem aprobácie medzi základnými princípmi verejného obstarávania (§ 10 ods. 2 ZVO), je povinnosť dodržiavania hospodárnosti a efektívnosti pri používaní verejných prostriedkov stanovená aj inými vnútroštátnymi právnymi predpismi, keď

- podľa ust. § 19 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, verejné prostriedky sa môžu používať na krytie nevyhnutných potrieb a opatrení vyplývajúcich z osobitných predpisov. **Subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.** Subjekt verejnej správy je povinný pri poskytovaní preddavkov z verejných prostriedkov postupovať podľa odsekov 8 až 10;
- podľa ust. § 5 ods. 2 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **orgán verejnej správy je povinný určiť pri poskytovaní a použití verejných financií také podmienky, aby bolo zabezpečené hospodárne, efektívne, účinné a účelné hospodárenie s verejnými financiami.**

<sup>59</sup> <http://datacube.statistics.sk/#!/folder/sk/1000871>

<sup>60</sup> <http://datacube.statistics.sk/#!/folder/sk/1000967>

<sup>61</sup> [https://www.slov-lex.sk/static/vestniky/SK/RZ/MDVSR/V/2018/29/MP%206\\_2018.pdf](https://www.slov-lex.sk/static/vestniky/SK/RZ/MDVSR/V/2018/29/MP%206_2018.pdf)

<sup>62</sup> <https://www.usz.sk/sluzby/index-vyvoja-cien/>

<sup>63</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0454> (body 67 až 70)

- F.8 Zároveň, vo vzťahu k hospodárnosti a efektívnosti vo verejnom obstarávaní je relevantné dať na zreteľ dokument „**Metodika kontroly hospodárnosti a efektívnosti vo verejnom obstarávaní**“ vypracovaný spoločne pracovnou skupinou zloženou zo zástupcov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a Úradu pre verejné obstarávanie.<sup>64</sup>
- F.9 Pri preukazovaní príčinnej súvislosti a unesení dôkazného bremena odôvodňujúceho postup podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO je primerané realizovať relevantnú súčinnosť medzi verejným obstarávateľom a zmluvným dodávateľom, ktorý môže / má disponovať poznatkami či informáciami slúžiacimi práve na objektívne preukazovanie príčinnej súvislosti a/alebo unesenie dôkazného bremena postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO.

**Zároveň je nevyhnutné mať na zreteli, že tak voči verejnému obstarávateľovi / obstarávateľovi, ako aj zmluvnému dodávateľovi môže byť právne vyvodzovaná spoločná a nerozdielna zodpovednosť za realizovaný postup zmeny zmluvy (uzatvorenie dodatku).**

## G. Výkon dohľadu

- G.1 **Ako vyplýva aj z tohto dokumentu, úrad vníma vplyvy skúmaných okolností na procesy verejného obstarávania a z toho plynúce potreby verejných obstarávateľov a obstarávateľov.**

**Súčasne je však nevyhnutné uviesť, že každý úkon verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa môže podliehať dohľadovej činnosti Úradu pre verejné obstarávanie /alebo iných dohľadových orgánov.**

- G.2 Podľa § 167 ods. 1 ZVO, úrad vykonáva dohľad nad dodržiavaním povinností verejného obstarávateľa, obstarávateľa alebo osoby podľa § 8 (ďalej len „kontrolovaný“) ustanovených týmto zákonom a inými právnymi predpismi upravujúcimi verejné obstarávanie. Pri výkone dohľadu úrad sleduje aj plnenie povinností uložených rozhodnutiami úradu.

Podľa § 169 ods. 4 ZVO, preskúmanie úkonov kontrolovaného pri zákazkách podľa § 117 vykonáva orgán vnútornej kontroly kontrolovaného. Vnútornou kontrolou kontrolovaného nie sú dotknuté oprávnenia úradu a iných kontrolných orgánov, ak takéto oprávnenia nevyklúčujú osobitné predpisy. Úrad preskúmava úkony kontrolovaného pri zákazkách podľa § 117 na základe podnetu orgánov činných v trestnom konaní, Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a na základe plánu kontrolnej činnosti na príslušný kalendárny polrok.

Podľa § 147 písm. j) ZVO, úrad ukladá sankcie za priestupky a iné správne delikty.

- G.3 **V súlade s uvedeným tak verejní obstarávatelia a obstarávatelia musia mať na zreteli, že aj postup podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO môže podliehať dohľadu Úradu pre verejné obstarávanie, a/alebo iných dohľadových orgánov, ako**

- **orgán vnútornej kontroly kontrolovaného,**

<sup>64</sup> <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/eb2bb88b-d2a8-4d47-b026-11f95ad3140a>

- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky,
- Protimonopolný úrad Slovenskej republiky,
- orgány finančnej kontroly,
- orgány auditu,
- orgány činné v trestnom konaní (orgány policajného zboru, orgány prokuratúry).

## H. Zhrnutie

H.1 Úrad vníma vplyvy skúmaných okolností na procesy verejného obstarávania a z toho plynúce potreby verejných obstarávateľov a obstarávateľov.

H.2 Ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ pristúpi k zmene zmluvy s odôvodnením potreby jej zmeny, ktorá vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať, Úrad pre verejné obstarávanie v prípade konania o preskúmanie úkonov kontrolovaného po uzavretí zmluvy posudzuje oprávnenosť postupu verejného obstarávateľa vo vzťahu k relevantnému preukázaniu odôvodnenej zmeny zmluvy, s dôrazom predovšetkým na:

- i) okolnosti, ktorými je odôvodňovaná zmena zmluvy vo vzťahu k tejto zmene,
- ii) preukázanie príčinnej súvislosti medzi potrebou zmeny zmluvy a vplyvmi mimoriadnych okolností,
- iii) posúdenie možnosti predvídateľnosti vzniku vplyvov okolností, ktorými je odôvodnená zmena zmluvy v nadväznosti na vynaloženú náležitú starostlivosť a vo vzťahu k požadovanému obsahu a/alebo rozsahu zmeny zmluvy, a to aj v nadväznosti na časové obdobie, kedy došlo k uzavretiu zmluvy, ktorej sa zmena týka,
- iv) posúdenie rozsahu deklarováných zmien parametrov konkrétnych komodít (cena, dodacia lehota, dostupnosť) z hľadiska nepredvídateľnosti vývoja trhu v priamej nadväznosti na okolnosti, ktoré tieto zmeny vývoja mali vyvolať,
- v) vplyv týchto okolností na konkrétny predmet zmluvy, resp. jeho časť a parametre plnenia (cena, dodacia lehota, dostupnosť), a v tejto súvislosti predovšetkým, avšak nielen:
  - okolnosti, za ktorých je plnenie predmetu zmluvy poskytované,
  - konkrétne existujúce subdodávateľské vzťahy, príp. potrebu ich zmien, vrátane ich podielu na plnení zákazky,
  - konkrétny trh, na ktorom pôsobí verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ a subdodávateľia,
  - konkrétne položky, ktorých sa zmena ceny plnenia týka,
  - vstupné položky, ktoré mali ovplyvniť cenu plnenia,
  - rozsah, ktorý je nevyhnutný na dokončenie predmetu zmluvy, resp. pokračovanie v plnení predmetu zmluvy,
- vi) spôsobilosť (možnosť – nemožnosť) predvídať tieto okolnosti pri vynaložení náležitej starostlivosti,

- vii) rozsah zmeny, a to jednak vo vzťahu k hodnote pôvodnej zmluvy a jednak vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam a skutočnostiam, ktorými je odôvodňovaná zmena parametrov plnenia.
- H.3 Je potrebné zdôrazniť, že dôkazné bremeno pri preukazovaní oprávnenosti postupu podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO je výlučne na verejnom obstarávateľovi, resp. obstarávateľovi.
- H.4 Úrad pre verejné obstarávanie v konaní o preskúmanie úkonov kontrolovaného posudzuje oprávnenosť postupu verejného obstarávateľa rovnako s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti, s dôrazom na tie skutočnosti, ktoré nevyhnutne súvisia so zmenou konkrétnej náležitosti zmluvy, či ide o zmenu zmluvy smerujúcu k navýšeniu hodnoty plnenia, predĺženiu lehoty plnenia a/alebo zmeny (úpravy) v predmete plnenia.

## I. Upozornenie

- I.1 **Tento dokument bol vypracovaný na základe skutkových a právnych daností (okolností) v čase jeho vypracovania.**
- I.2 **Úrad pre verejné obstarávanie zorganizoval dňa 29. apríla 2022 na svojej pôde pracovné rokovanie za účasti Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Ministerstva financií Slovenskej republiky, Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, Národnej banky Slovenska, Štatistického úradu Slovenskej republiky, Útvaru hodnoty za peniaze Ministerstva financií Slovenskej republiky, Únie miest Slovenska, k návrhu riešenia predmetnej problematiky v jej medzirezortnom a nadnárodnom rozmere, ktorého závery sú aprobované aj do obsahu tohto dokumentu.**
- I.3 Metodická činnosť úradu sa v zásade obmedzuje na poskytnutie všeobecných odpovedí, resp. návodov na riešenie otázok, ktoré môžu spôsobovať aplikačné problémy v praxi.
- I.4 Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.03.2010, sp. zn. 5Sžf/39/2009, metodický pokyn úradu nepredstavuje záväzný výklad zákona o verejnom obstarávaní a ani nesprávny metodický pokyn nemôže priniesť účastníkovi procesu verejného obstarávania priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

Všeobecné metodické usmernenie bolo vydané v mesiaci máj 2022